

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

56-2

BRNO 2015

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 56
Volume 56

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady <i>Head of editorial board</i>	Pavel Kouřil
Redakční rada <i>Editorial board</i>	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veličák
Odpovědný redaktor <i>Editor in chief</i>	Petr Škrdla
Výkonná redakce <i>Assistant Editors</i>	Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba <i>Executive Editors, Typography</i>	Alice Del Maschio
Software <i>Software</i>	Adobe InDesign CS5
Vyobrazení na obálce <i>Cover Picture</i>	Brno-Líšeň, hradisko Staré zámky. Raněstředověké denáry (viz obr. 5, str. 167 a obr. 15, str. 171). <i>Brno-Líšeň, Staré zámky hillfort. Early Middle Ages deniers (see Fig. 5, Pg. 167 and Fig. 15, Pg. 171).</i>
Adresa redakce <i>Address</i>	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk <i>Print</i>	Azu design s. r. o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2015

Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright © 2015 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

hu cca 10m) o souřadnicích 408:295; 400:286; 415:240; 438:258 mm od Z:J sekční čáry.

Výzkumné práce byly realizovány na ploše o celkové výměře cca 6,2 ha. Ta byla rozdělena na 4 samostatné plochy, z nichž největší měla výměru 3,4 ha. Na popsané ploše výzkumu bylo v jeho průběhu celkem identifikováno 727 zahloubených archeologických objektů. Z tohoto počtu bylo 46 hrobů a 681 objektů sídlištního charakteru.

Z uvedených archeologických situací lze v současné době zařadit do středověku pouze jeden objekt. Jedná se o mělkou hrobovou jámu obdélného půdorysu, ve které byl uložený dospělý jedinec v natažené poloze na zádech s rukama podél těla. Hlavou byl orientovaný k severozápadu. V blízkosti hlavy se dochovaly dva železné hroty šípů; jeden byl opatřen zpětnými háčky a tulejkou, druhý měl plochý listovitý tvar a štíhlý řap. Při pravém boku zemřelého se dochoval železný nůž s 12 cm dlouhou čepelí, která téměř plynule přecházela v masivní řap. V severozápadním rohu hrobové jámy byly zjištěny špatně dochované kosterní ostatky malého dítěte.

Popsaný hrob byl na základě získaného inventáře datovaný do 9. až poloviny 10. století.

Mimo výše popsaný raně středověký hrob byly na lokalitě zkoumány hroby ze starší doby bronzové (viz oddíl Doba bronzová v 1. svazku). Dále bylo prozkoumáno rozsáhlé sídliště kultury nálevkovitých pohárů, jeden hrob kultury se šňůrovou keramikou a tři hroby kultury zvoncovitých pohárů (viz oddíl Eneolit v 1. svazku).

Jindřich Hlas

Literatura

Stabrava, P. 2008: Zahloubené objekty na sídlišti lidu kultury nálevkovitých pohárů v Opavě-Vávrovicích prizmatem interpretace a statistiky. In: Z. Měřínský, J. Klápště (eds.): *Moravská škola doktorských studií. Seminář 1*. Brno: Masarykova univerzita, 42–68.

Resumé

Opava (Kat. Vávrovice, Bez. Opava), „Krásné pole“. Mittelburgwallzeit. Grab. Rettungsgrabung.

ORLOVICE (OKR. VYŠKOV)

Intravilán. Středověk, novověk. Hatě. Záchranný výzkum.

V prosinci 2013 až říjnu 2014 provedlo Muzeum Vyškovska, p. o., záchranný archeologický výzkum na stavbě vodovodu v Orlovicích. Zkoumaná plocha se nachází na březích Medlovického potoka, na severním okraji Litenčických vrchů, v nadmořské výšce 300 – 354 m. Na ZM ČR 1:10 000, list 24-42-17, je vytyčena body 170:57,

192:111, 207:126, 232:154, 238:116, 240:71, 224:56, 208:87, 177:56 mm od Z:J s. č.

V krátkém úseku (32 m, mezi domy č. p. 95 a 54) byla v hloubce 1,90 m zjištěna haťová cesta z kmenů o průměru cca 10 cm.

Klára Rybářová

Resumé

Orlovice (Bez. Vyškov), Gemeinde. Mittelalter, Neuzeit. Faschinen. Rettungsgrabung.

PODIVÍN (OKR. BŘECLAV)

„Rybáře“. Střední doba hradištní, mladší doba hradištní, novověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

Archeologický výzkum probíhal během stavby rodinného domu pí. Trávníčkové, na parc. č. 1257/39 v lokalitě „Rybáře“. Jednalo se o výkopy pro základové pasy poblíž centra polykulturní lokality rozkládající se na písčité duně v jinak záplavovém území. Přibližně lze polohu určit na ZM ČR 1:10 000, list 34-23-03, v okolí bodu 336:34 mm od Z:J s. č. Ve výkopech bylo zjištěno celkem 8 zahloubených objektů, z nichž jeden lze bezpečně datovat na základě keramického materiálu do střední doby hradištní.

Keramické zlomky z mladší doby hradištní a středověku byly sbírány v celém prostoru lokality „Rybáře“.

Další archeologický výzkum probíhal během stavby inženýrských sítí ve východní části lokality, kde je podloží překryto novověkými náplavami a navážkovými kontexty. Polohu nálezů lze přibližně určit na ZM ČR 1:10 000, list 34-23-03, v okolí bodu 345:35 mm od Z:J s. č. Ve výkopu pro kanalizaci se podařilo zachytit kumulaci novověké keramiky, při dalším vzorkování v ploše cca 0,50×0,70 m pak bylo získáno velké množství fragmentů džbánů z režného materiálu datovaných přibližně do období 16. – 17. století. Materiál ještě není zpracován, již nyní je ale jisté, že bude možné zrekonstruovat celé tvary nádob. Jedná se zřejmě o zbytky odpadní jámy, kam byly deponovány výhradně tyto nádoby.

Ivan Čižmář

Resumé

Podivín (Bez. Břeclav), „Rybáře“. Mittelburgwallzeit, Jungburgwallzeit, Neuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

POPŮVKY (K. Ú. POPŮVKY U BRNA, OKR. BRNO- -VENKOV)

„Pod dědinou“. Novověk (duben 1945). Hromadný hrob. Záchranný výzkum.

V průběhu roku 2014 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., postupně 6 záchranných archeologických výzkumů na parcelách

č. 1624/28, 1624/32, 1624/35, 1624/37, 1624/40, 1624/41 a 1624/43 v trati „Pod dědinou“ v souvislosti s výstavbou různých administrativních, výrobních či skladovacích objektů (Čižmář et al. v tisku).

Pomineme-li novodobé zásahy související s předchozím zemědělským využíváním prostoru, představuje nejmladší komponentu na lokalitě hromadný hrob ze závěru 2. světové války objevený v severovýchodním cípu parcely č. 1624/28. Na jeho možnou existenci upozornili již při skrývce manželé Michnovi, majitelé domu bezprostředně sousedícího s tímto pozemkem (Jihlavská 313/5, Troubsko). Podle jejich ústní informace měly být po osvobození Popůvek a Troubska v dubnu roku 1945 při jihozápadním rohu tehdejšího boji silně poškozeného domu pohřbeni 3 padlí němečtí vojáci. V udaném místě se opravdu v podloží vyrýsovala obdélná jáma se zásypem novověkého stáří, v níž byly následně zjištěny kosterní pozůstatky 3 dospělých mužů s částmi německé vojenské výstroje a výzbroje i osobními předměty. Do jámy byly navíc přidány nejspíše na bojišti posbírané ruské nábojnice střel velkorážního kulometu a také protipancéřový granát ráže 75 mm, k jehož likvidaci bylo nutné povolát příslušníky Pyrotechnické služby Policie ČR. Dva jedinci měli u sebe identifikační známky, díky nimž se prozatím podařilo určit, že byli imatrikulováni u pozemních sil Luftwaffe (hlásná služba, letiště Zerbst v Sasku-Anhaltsku). Přesnější identifikace probíhá v režii Lidového spolku pro péči o německé válečné hroby, kterému byly ostatky předány k pietnímu uložení v prostoru Památníku obětí 2. světové války na Ústředním hřbitově města Brna (pohřební číslo 7598, 7599 a 7600). V současnosti lze hypoteticky uvažovat, že by se mohlo jednat o obsluhu německé letecké hlásné stanice, jež byla umístěna v prostoru „Krátkého kopečku“ severozápadně od obce Popůvky (Střecha 1999, 46). Vojáci nepochybně zahynuli během bojů, které v prostoru mezi Popůvkami a Troubskem probíhaly ve dnech 18. až 25. dubna roku 1945 (Střecha 1999, 46–47), což přesvědčivě ilustruje několik průstřelů zaznamenaných na kostech jednoho z nich.

Jiří Kala, Michal Přichystal

Literatura

- Čižmář, I., Kala, J., Parma, D., Přichystal, M., v tisku:** Popůvky (k. ú. Popůvky u Brna, okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 56(1).
- Střecha, J. 1999:** Historie obce. In: J. Střecha, L. Šebela: *650 let obce Popůvky (1349-1999)*. Popůvky: Obecní úřad Popůvky, 18–68.

Resumé

Popůvky (Kat. Popůvky u Brna, Bez. Brno-venkov). Bei der Rettungsgrabung in der Flur „Pod dědinou“ wurde ein Massengrab aus dem Jahr 1945 entdeckt.

POZOŘICE (OKR. BRNO-VENKOV)

Hrad Vildenberk. Středověk. Středověký hrad. Povrchový průzkum.

Při exkurzi účastníků dětského letního tábora na zříceninu vrcholně středověkého hradu Vildenberk ležícího mezi obcemi Pozořice a Viničné Šumice na Brněnsku byly dne 13. července 2014 objeveny stopy nových nelegálních výkopových aktivit na ploše opevněného předhradí. Jednalo se o narušení kulturní vrstvy na třech místech v západní a jihozápadní části předhradí, které svým charakterem plně odpovídalo aktivitám subjektů s detektory kovů. Na základě těchto skutečností lze tedy důvodně předpokládat odcizení minimálně tří blíže neznámých metalických středověkých artefaktů z této části lokality někdy v první polovině roku 2014. Hloubka zjištěných zásahů dosahovala až 0,15 m. Všechny zásahy byly shledány bez dalších archeologických nálezů či stop po pachatelích.

Josef Jan Kovář, Martin Kuča

Resumé

Pozořice (Brno-venkov District), Vildenberk Castle. Middle Ages. Medieval castle. Surface survey.

PŘÍKAZY (OKR. OLMOUC)

Intravilán, parc. 1046/3 (před č. p. 54 a 55). Střední až mladší doba hradištní, novověk. Sídliště. Záchranový výzkum.

Lokalizace: linie mezi body v S-JTSK: 1) Y:554628,95 X:1115003,09; 2) Y:554591,78 X:1115033,78.

Během archeologického dohledu prováděného v srpnu roku 2013 v souvislosti s rekonstrukcí dlažby chodníku došlo k odhalení části povrchu celkem sedmi sídlištních objektů. Ty byly zahloubeny do světlé žlutookrové spráše. Jeden z nich náležel chronologicky do období mladší doby římské (viz příslušný oddíl v 1. svazku). Většina zbylých menších objektů, různou měrou recentně porušených a zároveň kumulovaných před č. p. 55, pochází z období raného středověku. Dva z nich jsou keramickými fragmenty datovány do středohradištního období. Z povrchu jejich výplně pochází i několik malých fragmentů železářských (?) strusek a v jednom případě též malé fragmenty mazanic. Další dva objekty lze na základě keramických fragmentů datovat do průběhu 12. století (výběr keramiky viz obr. 71), přičemž i z nich pochází několik fragmentů železářských (?) strusek a mazanic. Zbylé dva výkopy náleží rámcově do období středověku. Před č. p. 54 byl v průběhu výkopových prací odhalen povrch tmavé kulturní vrstvy s ojedinělými nálezy novověké a pravěké keramiky.

Jelikož tyto zahloubené objekty, společně i s výkopem z mladořímského období (viz příslušný oddíl v 1. díle), nebyly výstavbou chodníku nijak ohroženy, bylo od